

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru economi numai 4 cor. pe an.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifa cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Cugetări de Anul-Nou.

Cu temeri în suflete, ne apropiem de tine și așteptăm apropierea ta de noi, Anule-Nou.

Căci dacă totdeauna, între împrejurări cât de cât rînduite, toți te primim cu fețe zimbătoare, voind par'că, prin asta, să te poftim mai mult pe tine însuși să ne vii zimbând și aducându-ne flori și noroc, — apoi ăst-an noi, popoarele ce locuim această țeară, suntem atât de cuprinse de griji, că nici nu-ți putem zimbă. Ci cu inimi cuprinse de oare-care cutremur te așteptăm, ca să vedem ce ne vei aduce?

În viața politică a țării, războiera între cei chemați a conduce cu pace soarta țării, ține acum de un an întreg într'una. Și sunt semne că va dura încă îndelung.

Urmarea certelor lor, o vor simți însă mai ales sărmănele popoare, căroră li-să îngrămădesc în chip măestrit, sarcinile grele de dări, acum de acuzi trei ani dupăolaltă, — și când să vor împăca „domniile” cei mari, atunci va fi vai de mulțimea celor mici, — că vor tăbări, cei împăcați, a scoate dările cele îngrămădite de ani, și vor suna dobele de o fi o jelanie și o milă în țeara întregă.

Sute și mii de familii vor ajunge în ruină.

Aceste zile triste, nu tu Noule-An ni-le vei aduce?

Dar' dacă nu să va putea face „pace”, ce ne aduci atunci Anule-Nou? O volbură de luptă în zlegeri în toată țara, așa de ațfate, de turbate chiar, cum doar' nici-odată nu s'au mai văzut!

Ori un absolutism cumplit, domnind cu puterea ascuțitelor

de săbii și baionete, — la vederea căroră picea țării ar putea fi greu tuburată, că unele popoare ar sări, poate, ca ieșite din fire, asupra acestei stăpîniri? Ce va fi atunci?

Sau dacă să va putea face „pacea”, ce ne va aduce ea? Unui popor oare-care, poate că va aduce mai bine decît azi, — dar' nouă celor mulți și pururea oproșiți?

Veni-vor biruitorii cu inimi înblînzite și ne vor ușura ceva din nemîngăiatele stări de azi, ori — cum să laudă și cum ne temem — ne vor lua încă și din puținul ce avem?

Ce ascunzi, în privința asta, în vâlul tău nestrăbătut de ochi omenești, Noule-An?

Chiar și pe cerul nostru restrîns, așazicînd de casă, încă ni-să pare, că în loc de limpezire, să ridică nori noi: în loc a să împuțina și contopi „curențele” într'unul mare și puternic și sănătos, care să ducă apoi cu sine tot neamul românesc, — par'că ele să divizează încă și să sporesc, slăbind astfel din măreția cu care s'ar putea impune în afară mișcarea noastră politică.

Iată, cîte va numai, din gîndurile și temerile ce ca șerpi negri ni-să ridică în inimă și în minte, cînd e să te salutăm pe tine, Noule-An ce ne vii...

Dee Dzeu ca ele să fie numai temeri, și toate în bine să se izbîndească.

Dar' chiar urmînd cumva împlinirea, față cu popoarele, ca mulțime, a unora din relele de cari ne temem, — singuraticilor Anul-Nou le poate aduce noroc și mulțumire, și amăgiți de dulcile mîngăeri ale nădejzii, că așa va fi, — dorim tuturor cetitorilor și abonenților noștri:

Anul-Nou cu fericire!

FOIȚA

Năluca.

Mătușa Zamfira s'a sculat cu noaptea în cap. Hu-u-u! e frig: săracele bătrînețe! Incet, prin întunec, și-a tras fusta de lînă, s'a învălît bine c'o cațaveică veche de douăzeci de ani (unde mai găsești acum așa cațaveică!), s'a îmbrobodit și s'a cinchit înaintea vetrei. Mai întîi șopti încet: „Ce moșneag! ce moșneag! își face de cap, zău își face de cap! Doamne iartă-mă!” După aceea scoase din cotruța de sub vatră, surcele uscate; trase un chibrit și aprinse un capăt de luminare. O limbă tremurătoare și subțirică de foc împrăștie în odăița strîmtă o lumină vinătă și desvâl chipul mătușei Zamfira: o piele ca un pergament boțit, o bărbie adusă spre nasul îngheboșat de bătrînețe, buza de jos înghițind pe cea de sus subțirică și suptă și doi ochi ca două cicori șterse de bruma toamnei. Degetele ca fusele, așezară capătul de luminare într'un picuș de ceară. Apoi, una câte una, baba aprinse surcelele la lumină și ațfă focul. — „Ce moșneag! ce moșneag! mormăi ea, pe cînd mîinile tremurătoare așezau aschiile aprinse; să nu vie el până la o vreme ca asta!

iaca acuzi să face ziua, și afară ian auzi ce minie a lui Dumnezeu!” Afară, vînturile sfîrșitului de toamnă să văitau prin livezile uscate, bubuiiau, să mai ogoiau; cite-odată, roate de frunze moarte năvăleau la fereastră, tremurau și să zbăteau cu sunet uscat. „Ce vînt! ce vînt! șopti baba clătînd din cap; uite, îmi învâluie și focul...”

Flacările începură a dudui; pe fereastră în noaptea de afară, să vedea același foc, arzînd roș și zbătîndu-să ca brațele unui om minios. Mătușa Zamfira sta pe scăuneș, mai la o parte, cu brațele subpuse. În liniștea odăiței, ceasornicul vechiu bătea clipele, tic-tac, rar, și-și purta limba în lungul păretelui, odată cu umbra ei. Tic-tac, tic-tac, roata de alamă din vîrfurile limbei scilpea în bătaia focului. Tic-tac, tic-tac, și bătrîna să legăna pe scăunașul ei, la dreapta și la stînga, domol, gîndindu-să. Ce moșneag! ce moșneag! să nu vie el până la o vreme ca asta!

Incet, mătușa să sculă, stătî pe gînduri, apoi deschise cu fereală ușa și eși afară, mititică și adusă de șele. Închise cu grije ușa în urma ei. Un căne voinic eși de sub un șopron și începî să se gudure pe lingă babă. „Măi Marcule, măi! măi Marcule, măi! tu ești cuminte, Marcule! na! fii cuminte, nu te sul cu labele pe mine, că mă dai jos!” În toate părțile, cit vedea cu ochii, numai livezi viuind în vîntul toamnei; pe jos, valuri de frunze treceau, te înfiorau cu foșnetul

Un mare sămn al întrebării trebuie să ne punem, în fața viitorului politice noastre românești.

Numerii de crăciun ai „Tribunei” dela Arad, ne face să ne punem acest semn de întrebare, căci din ei să resimte, că între deputații noștri ar fi oare-cari deosebiri de păreri, pe teme destul de grele și mai ales gingașe.

Trecem peste faptul mai puțin în-sămnat, că dl dep. I. Rusu-Șirianu, face în numărul poporal de Crăciun al „Tribunei” declarația, ca dsa n'a subscris apelul pe care deputații noștri dimpreună cu alți 4-5 fruntași ai vieții noastre politice, l'au dat pentru înființarea ziarului clubului la Pesta, și că numele dsale a ajuns sub apel fără știrea dsale, — deci semnul unei neînțelegeri pe o temă de o în-sămnătate mai mică, care putea rămînea și neaccentuată.

Dar' în numărul din ziua de Crăciun, cel pentru inteligență, vedem în frunte un articol scris de dl Septimiu Albin, publicist bine cunoscut și apretiat la noi, fost secretar II. al comitetului național, (acum refugiat în Țară), care spune din greu, că: „Politica tradițională e politica viitorului”. — că adevă politica românească care în trecut s'a arătat supusă și ascultătoare Vienei și casei Domnitoare, numai aceasta ar avea și înțeles și viitor la noi. Vorbînd despre eroii gîndirii în politica noastră din trecut: In. Micu Clain, Andr. Șaguna și Al. Șterca-Șuluțiu, — dl S. Albini scrie:

„Aceștia au luptat mult, au suferit mult și au făcut mult pentru neamul românesc. Dar' nu lucrînd de capul lor, nu proclamînd „teorii nouă” sau vînd să brilieze prin idei și concepțiuni geniale, ci inspirându-să din nevoile și sărăcia masselor române și căutînd, am așurată înclinărilor și puterilor acestor masse nefericite, calea cea mai bună și mai sigură, pentru a le conduce la un viitor mai fericit, la o existență mai vrednică de menire.

lor trist. Nouri mari, de-asupra asfințitului; incolo, cer întunecos; pe ici, pe colo, stele galbene, vioaie. „La uite ce vreme! Zău își face de cap, Doamne iartă-mă... Numai de nu i-s'o fi întimplat ceva; atîta mi-ar mai trebui! Na! Marcule, fii cuminte, că mă dai jos! Oare unde-o fi? cum mă bagă el în boale și numai ce-l vîd că vine, roș ca un rac și clătîndu-să... Poate nici acî nu i-s'o fi întimplat nimic!” Baba mai mormăi nu știu ce, mai dădu una în căne, apoi intră în șopron și eși îndată cu un braț de lemne. „Hu-u-u! vai de mine, ce vînt! te ia pe sus! Cum o veni moșneagul meu acasă, pe vîntul ăsta?”

În casă, să așeză iar' lingă vatră, cu mîinile subpuse, ascultînd vîntul de-afară și tic-tacul ceasornicului bătrîn. Prin pod, să auzeau vuete, zgomote de fugă, trîntituri. „Prinde mița șoareci!” mormăi mătușa Zamfira. Vîntul plîngea cu jale, afară prin livezi; roate de frunze uscate năvăleau la geam, să grămădeau, foșneau, tremurau, cu sunet sec.

De-odată, ornicul vechiu începî să hîrie lung-lung, apoi prinse a bate ciasurile cu zgomot de fierării vechi. „Una, două, trei, patru, cinci... numără baba, — ho-ho! ajunge!” Dar' ciasornicul bătea înainte, zuruind. „Ho-ho! destul... is cinci, mai mult decît cinci nu-s, șopti mătușa; totdeauna vrei să mă înșeli așa; par'că eu nu vîd că-s cinci? De ce bați înșelăci?” Ciasornicul începî iar' liniștit, tic-tac,

?

„Acești nemuritori bărbați, reprezentanți predestinați a ceea-ce numim politică tradițională, sunt și astăzi considerați de toți Români cu dor de fericirea neamului lor, ca faruri luminoase, arătîndu-să direcția în care trebuie continuată lupta pentru conservarea și înaintarea neamului.

„Această politică, privită în fondul ei, este și astăzi tot ce poate fi mai natural, mai logic, mai înțelept!”

Etc. Cine nu simte în aceste cuvinte aluziile ce să fac față cu curentul ce s'a resimțit în grupul nostru parlamentar, de a mai slăbi cu dragostea pentru Viena, care — zic reprezentanții acestor păreri — azi nu-și mai bate capul cu noi, ci numai cu poftele politice maghiare și pe aceasta, și numai pe aceasta, să rupe să o mulțumească, dînd popoarele nemaghiare chiar ca dar pe tipsie acestei politice!

Ne facem simplu datoria de croniciari și înșămnăm aci cele două curente de idei ce să bat puternic în capete, și cari reprezintă principii de tactică politică, de o gingașie foarte mare.

Urmărînd accentuarea acestor două curente contrare, noi vedem ridicîndu-să norii de cari vorbim în articolul din fruntea foii, pe cerul politice noastre de casă românești, — și acești nori ne fac, cu drept cuvînt, griji că vom ajunge în un hal politic și mai năzdrăvan ca cel de azi.

Desvâlire.

Ziarul „Az Ujság” a lui Stefan Tisza, scrie în numărul său dela 9 Ian. n., printre altele următoarele asupra luptei politice ce să dă în jurul puterii, la Pesta:

„De multă vreme acum ne silim să ascundem cel puțin înaintea cetitorilor noștri motivele cele de jos, ce să ascund la spatele acestei mari lupte, — și asta ne costă zi de zi tot mai multă încordare... Pășască odată partidele războite față în față, ca adevărați oameni, cu dreptatea lor și caute chipul cum să pot un...” etc.

rar, iar' mătușa Zamfira căzî pe gînduri, cu ochii țîntă în flăcările focului. Gîndurile, suspinul vîntului, singurătatea, îi luară sufletul ca pe o undă și i-l duseră îndărăt în lumina anilor tineri.

„Pe-atunci moșneagul venea de vreme acasă, he-hei! nu era ea bucu-roasă de atîta dragoste, da'ac...”

Multă vreme-i de-atunce... hm! or fi vre-o cincizeci de ani, poate mai mult... par'că știe cînd și cum s'a măritat? Iată, întreb'o, cînd a văzut întîi pe Alexandru și dacă o ști, mare lucru! Și mai întreb'o, dacă știe ce vorbe au schimbat la nuntă... Aș! un vis nunta. Par'că tată-său și măsă au întreb'o dacă voește să ia pe Alexandru Urzică? „Zamfiră, iaca, să știi, peste trei săptămîni e nunta!” Bine. Și a fost nuntă, pe urmă a chemat-o Zamfira Urzică, cucoana Zamfira, Urziceasa... Cu un an în urmă, nici nu să gîndea la Alexandru și, poftim, acum îi bărbat, e legată de dînsul, să culcă cu el, mîincă cu el, să supără ori să veselește cu el. Dar' nu face nimica, omul n'a fost rău, ba chiar pot zice că a fost bun; dacă a știut cum să-l ia Zamfira, l'a mînuit ca pe-o bucată de ceară moale, cum a vrut... Numai un păcat a avut Alexandru: cam bețiv! — dar' cît a fost tînră, nu s'a plîns Zamfira de asta... Hm! că nici ea n'a fost tocmai sfîntă...

Mătușa Zamfira mai zvîrlî un lemn pe foc. Prin pod șoarecii huruiau:

Dă adevă cetitorilor săi să înțeleagă, ca numai de rușinea lumii și de a popoarelor nemaghiare din țară, care privesc la lupta ce o dau ei între ei, — numai de aceea nu trage de tot vâlul de pe acești luptători, cari sunt împinși în lupta lor de îmbolduri de jos, de lăcomii personale și deșertăciuni puțin înălțătoare.

Congregația din Deva.

— Ținută în 10 Ian. 1906. —

Sunt grozavi „apărătorii constituției”. Se alintă între ridicol și sublim. În timp ce strigă în gura mare, că ei „apără constituția” și aduc hotărîri în numele nu știm cui, de cite-ori li-să dă ocazie ca și în faptă să aperse constituția, legalitatea și libertatea cetățenilor, ori să fac n'aude, n'avede, ori apoi scuză și aplaudează purtarea muscăleasca a micilor satrapi puși în scaune de fisolgăbîrăi ori notari.

Români ce s'au înfățișat la congreagația asta în număr foarte frumos, au îmbiat apărătorilor constituției mulțime de prilejuri, ca să-și dovedească ceea ce spun. Și ei au dovedit plin și îndesat, că ei numai strigă, dar' simțul constituțional și de drept, le este grozav de timpit!

Teremtette...

Alișpanul raportează, că ministrul de interne a nimicit hotărîrea comitatului de a nu primi dările și a nu da recruți. Noa, dacă lucru stă așa, și-a gîndit comisia permanentă: las' pe noi! Și trage-i cu o propunere: Că ei nu recunosc nici ministri, nici guvern! Și ca nu cumva să se întîmple cîndva ceva, a propus, că dacă ar fi să trimită alt fișpan, pe ala nu-l primesc, închid ușile, pun lăcate. Și cine s'ar prezenta la adunare atunci, să-l pună pe o tablă neagră! Alișpanul stă și dacă-l suspendează. Funcționarii comitatului întrerup ori-ce legătură cu guvernul... Auzi, auzi! Nici un slujbaș din Deva n'o să mai dea

dăduse de nuci. „În! murmură baba; las' c'o da mița peste voi, îți vedea voi pe dracu!”

Da, n'a fost tocmai sfîntă nici ea. Bună-oară... hei! da-i mult de-atunci, — peste drum, în casa Pătrăcesei, ședea un tinerel, un iuncher. Șavea iuncherul niște mustăți negre și ascuțite la sfîrcuri și niște ochi adînci, Doamne-Doamne... Își plimba degetele pe sfîrcurile mustăților și întorcea cite-o păreche de ochi, — of-of! tare-i mult de-atunci... Cînd venea acasă, zurr! din pînteni; cînd să ducea iar' zurr! și ea, hop! la fereastră, și iuncherul mina la vîrfurile mustății și ochii peste cap! Azi așa, mine așa, — într'un rînd, tînrul să pune în fereastră la el și să bate cu mîna peste piept, în dreptul inimii... Doamne-Doamne! par'că a pâlît'o și pe Zamfira cea tînră, tot în inimă, ceva. Dar' din partea lui Alexandru, n'avea de ce să teme: el, cu petrecerile lui...

Și, nici una, nici două, într'o seară, să trezește cu iuncherul în prag — Hiu! a țipat cît a putut. Noroc că Alexandru nu era acasă. „Vai de mine! dar' cum să poate una ca asta!” Cela întorcea ochii pe dos, să bătea cu palma în piept și înfîna: „Dragostea mea... Ingerul meu...” Bine, hai și dragoste, dacă-i vorba pe-aceea.

Pe urmă, altădată, numai cînd auzia: zurr, era la ușă; și cînd deschidea iuncherul ușa, deschidea și ea brațele. După aceea: „Dragostea mea...”

măna cu ministrul! Ca urmare comitatului să hotărăască că-și susține hotărârea și „nu da dare și cătane“.

Deputatul V. Damian s'a ridicat și dă expresie mirării că cei din fruntea comitatului pare că anume să ni-zuesc să în curce trebile și mai rău. Intrebă că ce înțeles are susținerea hotărârii de-a nu da cătane, dare, cînd regimentul ce se recrutează din comitat, de mult își are recruții trebuincioși, ba și mai mulți! Și poporul îmbie dările. Și apoi noi vedem o ne mai pomenită încercare de a sugruma libertatea personală, cînd din nainte să spună că dacă cineva dintre membrii congregației s'ar prezenta la ședințele presidate de un nou fișpan — îl scrie pe o tablă neagră pusă în edificiul comitatului. Noi trebuie să fim sinceri reprezentanți ai alegătorilor, care ne-a trimis aici și după-acești alegători au dat recruții și dau dare, noi nu putem decât să susținem propunerea noastră făcută în August, pentru-ca să se dea dările și recruții. Și susținem propunerea asta și pentru-că noi suntem incredințați că poporul, și nu cei dela comitat, judecă bine lucrurile, căci prin neplătirea dărilor și nedarea recruților țara păgubește și lucrurile să încurcă tot mai rău.

Deputatul Dr. A. Vlad spune că propunerea s'a adus fără ca noi Românii să cunoaștem înainte scopul, cuprinsul și motivele aceleia, d'aceea propune să se dea propunerea la tipar, să se instrueze cu toate actele și apoi să se pună la desbatere în altă congregație ca și poporul să-și poată spune părerea și să poată îndruma pe cei-ce zic că vorbesc în numele poporului, să îndrume să facă așa cum poporul cere!

Ți-ai găst'o. Vorbești la urechia surdului. S'a pus la vot. S'a ridicat pădurea de slujbași și de întreprinzători și patria a fost mintuită.

Interpeleții

Fruntașii români au făcut nouă interpeleții bine motivate și asupra la obiecte de o mare însemnătate; au vrut să le dea prilej, „apărătorilor“ constituției, să o apere și de fapt. Dar domnișorii au dovedit că ei fac numai gură goală și șovinism de ris.

„Revoluția“.

Deputatul V. Damian a descris în colori vii înscenarea zvonurilor ticăloase despre o „revoluție“ a poporului român din comitat. A protestat cu toată puterea pentru hulirea mișelea-

ingerul meu!“... — Ce mai mustăți și ce ochi avea dracul și ce pînteni! — Dar, într'un rînd, — era așa toamna, și bătea vîntul ca și acum — vine bărbatul de vreme. Buf-buf, să scutură afară de glod. Dar, de colo, iuncherul: „Ce-i? — Ce să fie? bărbatul!“ Bietul băiat, nu-și găsia loc, să învîrtea ca un titirez prin casă, nu-și găsia botforii, nu-și găsia mondirul, vai de capul lui! să tragea de cap... Și afară, Alexandru, boc! în ușă, boc!-boc! „Zamfiră! Zamfiră!“... Să cunoștea că-i beat. Bietul iuncher gîfîia, își îmbrăca pe dos tunica. — Numai ce s'aude: bum! și ușa sare și intră Alexandru, suduind, și dă busna, prin întuneric, în casă. „Așa? mă lași afară? Vra să zică nu vrei să-mi dai drumul? La să-ți arăt eu!“ Atuncea, întii și pe urmă, a îndrăznit el să ridice mîna. Dar, în loc să dea în nevăstă, a dat în iuncher, — și dai! și dai! până ce bietul tînar a nimerit ușa, și s'a repezit, năuc, afară. — Bine. Pe urmă, bărbatul a adormit, s'a sculat a doua zi și nu s'a mai vorbit nimic despre răcnetele și sudălmile din ajun. Dar după două zile, tare s'a mai mirat și el, odată cu Pătrăceasa, cum de s'a cărabănit iuncherul nitam-nisam din mahala. Cîtă vreme a trecut de atunci! Și mătușa Zamfiră a și uitat cum îl chema pe iuncherul cu pînteni, cu mustața ascuțită și cu ochii negri. Ș'apoi! aceea s'a trecut și ea a fost femeie la locul ei, năcăjită de

scă a poporului celui mai blind și — durere — mai supus.

Cere ca alișpanul să introducă cercetare aspră contra lăitorilor acestor zvonuri și să-i pedepsească pilduitor! Pentru ca și congregația să știe, că pe ce temeieri și informații s'au adus cătane și gendarmi pe capul satelor românești, cere ca alișpanul să arate hîrțile și înștiințările ce a căpătat despre revoluție, — cu atît mai mult, că în lipsa lor, ne-ar rămînea părerea, că în fruntea comitatului nostru sunt slujbași neserioși și care nu știu să conducă un colț de țară.

Alișpanul răspunde scurt, îngîmfat și de-a călare, că are și el cunoștință de ceva mișcări, dar n'a fost vorba de vre-o „revoluție“ (auzi vorbă!) și el știe că întreaga mișcare au făcut-o socialiștii și nici decît fruntașii români. (Acum pun vina pe socialiști, că li rușine de ce au făcut! Red.)

Cît pentru date și acte, nu le spune și nu le dă, căci acele sunt secrete oficiale! (?) Atît a avut de spus.

Deputatul Damian, departe de-a lua la cunoștință acest răspuns, dă expresie mișcării și indignării sale, că întiiul funcționar al comitatului, trece cu atîta ușurință peste injuriile, ce s'au adus poporului din comitat și nu are de gînd să cerceteze, ca mișei să-și ia pedeapsa!

Vorba veche. S'a pus la vot și pace. Ce le pasă „apărătorilor constituției“, că mișei rid în pumni... Trăim în țeara unde curge lupta pentru „drept“ și „egalitate“. Pfu!

Adunarea dela Rapolt.

Deputatul Dr. Vlad spune că protopretorele Geoagiului, Fekete, a oprit în chip nelegiuit darea de samă, ce era să o țină în adunarea alegătorilor din Rapolt, conchemată de dsa pe 17 Decemvrie. Dovedește cu legea și cu hotărîrile aduse de comisia parlamentară, amintind și cazul deput. Ernșt Sándor, — că protopretorele Fekete n'a avut drept să oprească darea de samă. Cere dar' introducerea cercetării disciplinare contra lui Fekete și pedepsirea aceluia pentru abuz de putere.

Alișpanul încurcă și descurcă și spune că adunarea trebuia anunțată la primpretor.

Dr. Vlad îi dovedește că n'are drept. Dar' „apărătorii dreptului“ s'a ridicat. Votează: și Fekete e — aplaudat! La aceste aplauze Dr. Vlad spune, că aceste aplauze sunt mărturia cea mai vorbitoare, că „domnii“ fac comedie din apărarea constituției! Fișpanul îl apostrofează. „Convinșii“ votează și lucrul e isprăvit.

multe-ori, veselă cite-odată, nu s'a uitat că are bărbat bețiv. Și vremea a trecut... Cincizeci de ani s'au străcurat de la întimplarea aceea și iată, în flăcările focului, par'că tot răsare iuncherul în pervaz de fereastră, răsucindu-și mustața ascuțită și întorcîndu-și ochii negri. Ba și pînteni s'aude: — zurr! — o nu, hirie ciasornicul bătrîn și bate jumătate. Cinci și jumătate. Și bătrîna șoptește, cu ochii țintîți asupra focului: „Oare de ce Dumnezeu nu mai vine? Numai să nu i-să fi întimplat ceva!“

Vîntul toamnei vijie și un stol de frunze să abate la fereastră. Toate-s prostii, la urma urmei! Par'că, dacă și-a înșelat bărbatul, a fost femeie rea, a fost suflet rău? Par'că, de-atunci, i-a mai venit în gînd să înșele? Prostie: par'că în lumea asta poți zice: „Vreau să fac așa!“ și să faci așa! Bătrîna să gîndește, ciasornicul numără, tic-tac, rar, clipele. Cîtă vreme a trecut, cite valuri de frunze nu s'au abătut la geamuri! N'a sămănat o zi cu alta, și, cu toate acestea, tot trecutul e ca o mișcă fără zare. Nu poți zice: „Colo-i dîmb!“ nu pot zice: „Atunci am fost fericită!“ — Vieța a mers neregulată, ca și ciasornicul din părete, cu mașinăriile stricate, dar' a mers! Și iată acum și iarna; poate chiar și mormîntul e aproape. — Gîndurile acestea nu să încheagă, ci plutesc, ca neguri de toamnă, în mintea bătrînei. Și focul bizie, șoarecii cotrobăesc prin pod,

Oprirea colindelor și a jocurilor.

Dr. V. Bontescu și Dr. G. Dubleșiu spun că fisolgăbirăii cercurilor Hațeg și Hunedoara au oprit colindarea și jocurile de Crăciun, vătămînd prin asta datinele noastre strămoșești și libertatea cetățenilor. Cer cercetarea abuzurilor și pedepsirea fisolgăbirăilor.

Alișpanul spune, că o să cerceteze lucrul și la congregația ce vine o să aducă răspunsul. Tot așa a făgăduit cercetare și răspuns și în chestia pedepsirii primarilor din Vadudobri, Cernișoara, etc., și a nepedepsirii birăului din Alun — în urma interpelării dlui Dr. G. Dubleșiu, care a spus, că aceste pedepse au pecetea prigonirii după alegerea dela Hunedoara. Anume primarul Avram Faur din Vadudobri a fost pedepsit odată cu 10 cor. pentru-ce nu a fost lăcat pe casa de morți, care e din năele făcută; iar' peste 10 zile a fost de nou pedepsit pentru-ce nu a înștiințat că acum este lăcat la casă! Iată cum administrează fisolgăbirăul Hôhn din Hunedoara. Apoi să te mai miri, că nația este neîndestulită?

Ce fac eînd să prînd?

Dr. Vlad spune, că la alegerea din Hunedoara, solgăbirăul Rimbaș a voit să intre însoțit de 8 gendarmi, în tabăra Drului V. Bontescu sub cuvînt, că are ordin dela fisolgăbirău ca să ducă pe toți primarii, că are de lucru cu ei. Cere ca în contra fisolgăbirăului și a solgăbirăului să se introducă cercetare disciplinară.

Fișpanul văzînd că e rău, a zis că asta nu să țină de congregație. Sunt lucruri întimplate la alegeri — prin urmare congregația nu să amestecă.

Adecă, după fișpanul, fisolgăbirăul în ziua alegerii nu e slujbașul comitatului! Ridicolule!

Arestarea lui Vișoiu.

Dr. Iustin Pop arată cazul arestării lui Ignăie Vișoiu clericul din Chitid, și denunță, că în vremea ce Vișoiu era închis, notarul Ajtaj a trimis pe subnotarul și pe 4 gendarmi, care au făcut perchiziție la casa tatălui lui Vișoiu, adecă la casa unui neacuzat și fără îndrumare dela judele ori dela fișcalul investigator. Faptul acesta formează un abuz de putere și o faptă criminală, de-aceea cere pedepsirea aspră a notarului și a ajutorilor săi.

Alișpanul zice că n'are cunoștință de asta, va cerceta însă cazul și va raporta congregației. Suntem foarte curioși — cum va încerca să o încurce — atunci.

vîntul să jălueste afară, minînd roate de frunze; în odaie s'a făcut călduț; bătrîna s'a dezbrobodit și șade nemîșcată, pe scaunăș, legată la cap cu grimea albă, cu pielea ca pergamentul boțî în lumină; ochii ei albaștri-spalăciți stau neclintîți, visînd.

De-odată, să aud, afară, pași neregulați, grei, și un mormăit ușor. Bătrîna tresare, să ridice greu și să duce de deschide ușa. Afară-i tot întuneric, dar' lumina focului ajunge în prag. Un moșneag cu părul alb, cu nasul roș, fără barbă, cu o pălărie rotundă în cap, șade în prag și mîngăie cînele. „Marcule, Marcule, ce faci, Marcule?“ Picioarele-i stau îndoite de la încheeturi.

„Dar' bine, moșnege, acū să vine? zice baba.

— Hm! taci, Zamfiră, par'că tot-deauna-i Paștele?... (Sughită...) Hecl! M'am îmbătat și eu odată — ei și? Hecl! Măi Marcule, măi Marcule, ce faci tu?

— Odată? De-ar fi numai odată! Dar' nu sta în prag, intră în casă, omule, și lasă cînele în pace.

— Iaca intru, nu te supăra că intru... M'am întîlnit cu... hecl! cum fi zice...

— Ei lasă, lasă, te-ai întîlnit, nu te-ai întîlnit, vād că tare frumos îți șade!

— Nu te supăra... Pe onoare îți spun, hecl! că m'am întîlnit!...

Dreptul limbii.

La comuna Boiu reprezentanța comunașă a hotărît ca limba protocolară să fie cea românească. Notarul Székely a recurat această hotărîre. Dr. Vlad dovedit cu legea în mână că reprezentanța a avut drept cînd a hotărît limba protocolară și cere ca să se respingă recursul notarului. Cei dela comrat spuneau, că este regulament, ca înainte de toate limba protocolară să fie cea ungurească și numai pe lîngă asta poate să fie și altă limbă, ca limba protocolară. Până la prezentarea acestui regulament — treaba s'a luat dela ordinea zilei, ca să fie adusă în o altă congregație.

După acestea s'au măcîrat citeva acte interue și congregația s'a sfîrșit.

Purtarea și munca fruntasior români a impus și a făcut o aîncă impresie în sufletele „apărătorilor“ ce luptă cu vorbe goale! Numai abuzurile lor să nu întrecă îndelunga răbdare a poporului nostru!

Rap.

Asociațiunea pentru popor.

Prelegeri economice.

Cu plăcere scoatem la iveală faptul, că comitetul central (din Sibiiu) al Asociațiunii a luat o folositoare hotărîre: de a pune la cale, în toate Despărțămintele, un șir oare-care de prelegeri economice, pe cari să le țină bărbați încît să poate pricepuți și practici în ale economiei, mergînd prin comunele unde e mai mare lipsa de povețe luminătoare în popor.

Conducerea Despărțămintelor caută pe prelegători, le cere cel puțin în schițarea prelegerilor ce voiesc a ținea și le trimite spre revedere la centru (în Sibiiu) și numai apoi, numai cu merinde bine aleasă, să pornească în silul poporului. Planul e frumos închipuit. De-ar fi să se și poată duce în îndeplinire bine.

Comitetul central a recercat Despărțămintele să-i dea veste, ce pot face în privința asta, ce prelegători ar avea și de ce ajutor ar avea lipsă?

Dintre Despărțămintele din comitatul nostru al Hunedoarei am aflat pîn'acum că doauă s'au și pus în mișcare: cel din Orăștie și Deva.

Moșneagul intră greu, cu pași neregulați în casă; lîngă foc, să oprește și începe să scoțoacească în buzunarul paltonului.

„Ce dracul! doar' aici l'am pus! hecl! unde Dumnezeu să fie? Să-l fi uitat... oare? Ba nu, trebuie, hecl! să fie!“

Baba să uita la el, cu mîinile încruciate pe piept:

„Noroc că n'ai căzut într'un șant, atîta mai trebuia... is bucuroasă că ai venit teafar acasă. Hai, vină la foc și te încălzește, că țî-o fi frig.“

Moșneagul tot strîmb sta, într'o rînă și căta prin buzunarul paltonului.

„Ahaaa! nu-ți spun eu? nu-ți spun eu? Dacă l'am pus aici, cum să nu-l găsec, frate?... Hecl! Iaca, Zamfiră, nu te supăra, țî-am adus nohot și stafide... Iaca, hecl! nu te supăra...“

— Bine, bine, așează-te acum la foc, că țî-o fi frig!

— Nu, — eu vreau să mă pun lîngă sobă.

— Bine, pune-te și lîngă sobă.“

Moșneagul să așează pe un pătișor, lîngă sobă, după ce să desbracă, greu, de palton. Deodată, tresare:

„Pe onoare... că m'am întîlnit cu ista... cu Zaharia... hecl!“

Baba să uita la dinsul, cu mîinile subpuse și să gîndea.

„E bun nohotul?“ întrebă într'un răstimp bătrînul. Bătrîna tot pe gîn-

Despărțămîntul Orăștie a țînut ședință de comitet în care desbătînd lucrul, au hotărît a înștiința pe comitetul central, că are trei prelegători, cari vor face serviciile do-rite de Asociațiune, după putință. Vor eși cu prelegeri economice în mai multe comune de pe teritorul Despărțămîntului, — după-ce să vor fi împlinit celelalte cerințe puse de comitetul central.

*

Despărțămîntul Deva. Dl Dr. Alex. Hosszu, directorul Despărțămîntului Deva și dl Dr. Iustin, Pop secretarul comitatului, adresează publicului nostru un călduros apel în cauză, spunînd, printre altele următoare:

Comitetul cercual al Despărțămîntului Deva primind cerculara cu hotărîrea comitetului central, de a începe organizarea de prelegeri economice în mijlocul poporului agricultor, a salutat cu vie bucurie această pornire și a hotărît ca și Despărțămîntul Deva să se angajeze la arangiarea prelegerilor economice în mai multe comune de pe teritorul despărțămîntului.

În scopul acesta invită pe toți avei domni, cari avînd oare-care pregăure pe terenul agriculturii, doresc a să angaja ca conferențieri, să se înștiințeze la direcțiunea Despărțămîntului pînă la 1 Martie 1906 și tot pînă la acest timp să trimită și prelegerile lucrate, sau cel puțin schițate, cari vor fi revăzute de comitetul central. În înștiințare să arete pregătirea lor economică, eventual publicațiunile ce au scris și prelegerile economice, ce le-au ținut pînă acum, ori apoi dovezi despre aragiarea de grădini școlare, pepiniere de vițe și de pomi, stupării, etc.

Prelegerile pot să fie din materia culturii pămîntului și a vitelor, a pomilor, legumilor, vîlor, stupilor, etc. și este de dorit, ca acelea să se țină liber, nu cetite, și în mod cît mai practic, spre care scoț tot ce să poată atîta să se arate și experimenteze.

Comitetul central își rezervă dreptul a publica prelegerile mai reușite în revista „Transilvania“ sau în „Biblioteca populară a Asociațiunii“ și va remunera fiecare prelegere cu maximum de 10 coroane în contul diurnului și speselor de călătorie. — Prelegerile să vor ținea sub presiul unui delegat al comitetului cercual. Zilele cînd, și comunele unde să se țină prelegerile economice, vor fi vestite la timp din partea comitetului prin foi. Timpul conferențelor va fi în post SS. Paști.

duri sta. Era acum bucuroasă că-i venise moșneagul. „Bine că n'a căzut într'un șant!“ murmură ea.

„Ce-ai mai făcut tu, Zamfiră?“ mormăi încet bătrînul, de lîngă sobă, par'că ar fi sosit cine știe din ce călătorie. Pe urmă ațipi și începî să sforăe.

Bătrîna mai zvîrlî un lemn pe foc, să așează iar' lîngă vatră și începî să ronțăiască cu greutate din darul moșneagului.

Icoane din trecut veneau iar', dar' iuncherul, acumă, tot să depărtă, într'o lumină tristă de toamnă, ochii negri să sfîngeau și mustățile nu mai erau așa de răsucite. Cîtă vreme a trecut de-atunci!

Bătrînul dormea, horăind, lîngă sobă și nasul părea mai roș, de-asupra mustății albe.

„Bine că a venit sănătos!“ murmură bătrîna.

Ciasornicul începî iar' a hîrî — hîrî! — apoi prinse a bate cu zgomot de fierăi vechi.

„Una, două, trei, patru, cinci, șase... murmură baba; ho-ho! destul!“ Dar' ciasornicul, zuruind și sfîrîind, bătî de douăsprezece ori. „Ho-ho! șoptî bătrîna, prea te grăbești!“

Ciasornicul începî iar', liniștit, tic-tac, rar, iar' mătușa Zamfiră căzî pe gînduri, cu ochii țintî în flăcările focului.

M. Sadoveanu.

NOUȚĂȚI

An nou fericit! Răscum-părarea feliicitărilor de Anul-Nou, — în favorul Despărțământului Oraștiei al Asociațiunii, la 1 Ian. 1906: Dr. A. Vlad, 20 cor. Dr. A. Muntean 5 cor. I. I. Vulcu 5 cor. Dr. Erdélyi 3 cor. Dr. Aurel Oprea 3 cor. Nic. Mihăilă (Vinerea) 3 cor. Dr. A. Deak 3 cor. Simeon Corvin jun. 3 cor. Ioan Moța 3 cor. Dr. Silviu Moldovan 2 cor. Iuliu Florea 2 cor. Ioan Lăzăroiu, com. 2 cor. Dr. C. David 2 cor. Ioan Rob, com. 2 cor. Ioan Branga 1 cor. P. Belei 1 cor. V. de Orbonaș, 1 cor. George Baciu, 1 cor. A. Corvin 1 cor. Ioan Fleșeriu 80 fl. C. Baicu 2 cor.

Preseara de Anul-nou să sârbează, la Oraștie, în chip mai deosebit ca în alți ani. Reuniunea rom. de cântări înaltă farmecul sării prin producția cu citeva piese alese, — după cari apoi va urma tombolă.

În Brad să arangiază o frumoasă petrecere cu dans în hotel „Central“ la 29 Ianuarie v. (11 Febr. n.) în favorul „Fondului Dr. Iosif Hodoș“ dela gimnaziul public român gr.-or. din Brad. (Suprasolvirile să se adreseze direcțiunii gimnaziale și să vor cuita publice și în programa gimnaziului pe 1905/6.

Scopul „Fondului Dr. Iosif Hodoș“ e: a) a da ajutor profesorilor dela acest institut, cari vor tipări vre-un manual, vre-o carte bună pentru instrucțiune; vre-o scriere de valoare literară, vre-o prelegere publică ori disertațiune, vrednică de a fi publicată în anuarul institutului; b) a da ajutor profesorilor, cari vor face excursiuni științifice cu scopul de a înălța nivelul învățământului dela institut.

Împărțind acestea pe o pagină a invitațiilor la numita petrecere, Direcțiunea gimnazială face următorul apel către binevoitorii institutului: „Vă rugăm Venerați Mecenați, mărite Institute de credit și economii, Stimati Absolvenți ai gimnaziului din Brad și Iubiți Frați generoși: contribuiți cu obolul Vostriu la sporirea „Fondului Dr. Iosif Hodoș!“ Rugăm și noi, din partea noastră, cu toată stăruința, pe cei-ce la acest gimnaziu au studiat, sau au fii cari studiază, sau dacă n'au nici asta, dar' au inimă bine prețuitoare a unui atare așezământ cultural inzeștriat cu prea modeste mijloace materiale pentru marile cerințe și trebuințe ce să așteaptă dela el, — să binevoiască a trimite din privilegiul acestei petreceri, sume de contribuiri, cit de cit, ca semn de aducere aminte și bună prețuire a nobililor năzuințe a corpului profesoral.

De cuiu străin! În numărul nostru trecut am spus povestea cu cuiul cel străin în casă, pe care Kossuth vrea să-l bage în casele românești sub chip de foaie ungurească scrisă românește.

Ca să vadă Românașii noștri cîtă dreptate am vorbit cînd așa l'am prețuit și pe Kossuth și lucrarea lui, rugăm cetiți Declarația ce o dăm la alt loc, venită dela dl adv. Dr. D. Lascu din Orade.

Ce au cutezat să facă păcătoșii dela cuiul străin zis „Lumina“ lui Kossuth? Au băgat în foaie un articol, care îndemna poporul român a a să da pe partea kossuthiștilor (știți la alegeri cînd sunt bune și voturile românești), și fiind-că pe frații noștri de prin Șihor și-au pus mai tare

ochii, au scris sub articol numele unui cunoscut Român din acele părți, a dlui Lascu, pentru-ca chiemarea din apel să prindă cu atît mai tare la poporul neștiutor. Dl adv. Dr. Lascu protestează aspru contra acestei blăstămății a foii lui Kossuth, și va da în judecată pe cel-ce i-a furat numele.

Noi o scoatem bine la iveală, ca să vadă poporul nostru de pretutindenea, cu ce arme de nimic vreau să lupte cei dela foaia kossuthistă, pentru a-și putea bate cuiul lor în casa Românilor!

Foi nouă românești. Anul nou ne-a adus nouă Românilor din această patrie un dar în privința sporirii foilor noastre, — cum doar' nici odată până acum!

Au ieșit ori au dat de veste că vor ieși:

1. O foaie mare de zi în Sibiu, (va ieși numai cătră Paști).
2. Altă foaie mare de zi în Pesta (va ieși tot numai cătră Paști, că nu pot pregăti lucrurile mai curînd);
3. „Foaia Interesantă“ (ca adaus cu chipuri alese, la „Libertatea“). Ese de 2 luni deja.
4. „Tovărășia“ foaie pentru cultivarea pomirii de a să întovărăși oamnenii în treburi economice, prin ce dau mai deosebit înainte. Apare deja la Hunedoara.
5. „Păstorul sufletesc“, foaie de predici le Șimleul Silvaniei;
6. „Nuelușa“ foaie umoristică la Pesta, — va apare de Anul nou.
7. „Orizontul“ foaie lunară (fascicole) la Cluj. Va apare acum.
8. „Dreptatea“ contra-foaie de interese locale la Brașov, provocată de prima certyareată „Deșteptarea“ tot acolo. Ambele fără rost și fără gust.
9. O revistă muzicală la Blaj, — apare acum.
10. „Controla“ a reapărut la Timișoara, cu „vechiul program“, scoasă de tipograful Csirovics.

Că din acestea cite vor și ajunge sfîrșitul anului, Dzeu știe. Că-s prea multe. Noi dorim, cel or bune, viață lungă și noroc.

Un oraș inmormântat. Din Londra vine la 9 Ian. n. următoarea știre grozavă:

Un întreg ținut al republicei Niharaga, a fost inmormântat sub lava izbucnirii teribile a vulcanului Momotomba.

Vulcanul încă n' săptămăna trecută a început să vomască, aruncînd din sine la 50 mile, ade-vărată mare de foc.

Orașul Masaya, cel mai frumos și mai bogat întreg ținutul, a fost cu desăvîrșire nimicit.

Masaya avea 22 mii locuitori, oraș modern, cu lumină electrică.

Lava a stîns ori-ce viață și vegetație. Este temerea, că și celalalt oraș mare al statului Granada, să nu o pățească asemenea!

O privire în viitor. Un general austriac a scris în marele ziar „Neue Freie Presse“ din Viena un articol asupra viitorului Ungariei, în cazul cînd s'ar desface de Austria și ar ajunge deplin — „neatrînată“. Generalul arată că în un atare caz, soartea Ungariei ar fi ca și pecetluită, că ea n'ar fi în stare să țină piept nici cu un atac ce i-ar veni dela statele mici slave din Balcani. Dacă Sîrbia și Bulgaria ar ataca Ungaria și la ele s'ar mai alătura și România, — Ungaria ar fi nimicită, zice generalul.

La asta un ofiter ungar răspunde în „B. H.“ că nu-i chiar așa. Ungaria azi poate pune pe picior de războiu

650.000 de soldați, pe cînd Sîrbia cu Bulgaria și România împreună numai cam 475.000. Și asta arată — zice Ungurul — ca soartea războiului ar eși de sigur bine pentru Ungaria.

E drept, zice, că pe regimentele din Croația-Slavonia, n'ai prea putea nădăjdui, zice soldatul ungar, dar' asta n'are a face.

Nu, nul zicem și noi. Și nici aceea n'are a face, că din armata Ungariei, cel puțin jumătate ar fi silită să stee departe de cîmpul de războiu; ținînd ordinea în țară printre popoarele slave și cel român, cari ar fi cel puțin bătute de neliniște. Văzîndu-și frații din afară venînd cu armată spre noi.

O, cite ar fi încă de tras în cumpănă în fața unei astfel de încercări!

In Turda arangiază comitetul parochial gr.-or. concert urmat de dans, dat de corul bisericesc la 19 Ianuarie st. n. a. c. (Botezul Domnului) în sala cea mare din hotelul „Europa“, în favorul bibliotecii școlare.

Iancu cătră sfîrșitul vieții sale, este foarte interesant chip care împodobește pagina I. din numărul de Anul-nou al „Foi Interesante“, ce apare ca adaus ilustrat la „Libertatea“. Are mai încolo chipul lui Esop, meșterul povestitor și pilduitor, stînd jos în mijlocul unei șezetori de fete romane, și spunîndu-le povești vesele, care să reogîndesc pe fețele rizătoare a frumoaselor fete. Apoi chipul unui Vulcan ce izbucnește din mare și a unei grupe de frumoase jucătoare arabe. — Încolo material ales, de petrecere și învățătură, foarte instructiv.

Scopul acestei foisoare: de a hrăni gustul de cetit în popor, în tinerețea ieșită dela școli, ca să nu uite, ci să tot îndrăgească cartea românească, — credem că e foarte bine servit prin această foisoară.

Aducem și pe această cale mulțumită număroșilor domni cărturari, cari, înțelegînd bine rostul acestei foisoare, — au abonat chiar din al lor, unii zeci de numeri, spre a-i împărți între tineretul din comuna lor, până o vor îndrăgi și apoi o vor abona ei și de sine.

La espozitia cea mare dela București, în vara viitoare, va lua parte și Asociațiunea noastră.

Comitetul central a și dat îndrumări despărțământelor, să se pună pe lucru.

Comitetul Despărțământului Oraștie în ședința za dela 10 Ian. a și ales o comisie, care să se întregească ca comitetul special pentru acest lucru.

O parte a comitetului pentru expoziție va fi compusă din dame, cari să îngrijească de procurarea lucrurilor de industria de casă femească, altă parte de domni, cari să îngrijească de procurarea celorlalte lucruri, pe cit să va putea.

Vom publica comitetele acestea în data ce vor fi stabilite și întregite, — și vom cere tot sprijinul publicului pentru ele.

Moarte. O știre tristă și neașteptată ne vine din Rășinari (lingă Sibiu): Preotul gr. or. Iosif Goga (tatăl poetului Octavian Goga), a încetat din viață în ajunul Crăciunului, în 24 Decembrie v., în al 54-lea an al vieții și în al 25-lea al preoției. Era încă om în puterea vieții.

Inmormîntarea i-s'a săvîrșit Marți 27 Decembrie v., în cîntirumul din Rășinari. Il deplîng nemîngăiații: Natanael Goga, tatăl, Aurelia Goga născ. Bratu, soție, Văd. Maria Bratu soacră, Octavian, Claudia și Eugen, fii. Dzeu să-l odichnească în pace!

Gimnaziu închis. Guvernul a închis gimnaziul din Selmezbánya, pentru-că studenții dela acel gimnaziu au arangiat și ei o „demonstrație“ în contra noului șspan numit și trimis de guvern acolo.

Producțiune corală-teatrală să va arangia Vineri, în ziua de „Botezul Domnului“ (6 Ianuarie v. în sala cea mare a școlaei gr.-or. din Sibot. Venitul curat este destinat pentru iconostasul (tîmpla) nouă făcută dela biserica gr.-or.

Suprasolvirile să plătesc cu mulțumită și să vor cuita publice.

Program: 1. „Cocorul și Românul“, de Ioan Nenitescu, declamațiune; — 2. „Despre bunacuvîință“, de Maria Drăgan, (dialog între 2 școlărițe; — 3. a) „Imnul unirii“, b) „Cucule peană galbenă“, de T. Popovici, cor bărb.; — 4. a) „Eu mă duc codru rîmîne“, de T. Popovici, cor bărb.; — b) „Cucuruz cu frunza n sus“, de V. Humpel, cor. bărb.; — 5. „Coroana cufundată“, de H. Bönicke, cor. bărb.; — 6. „Vlăduțul mamii“, comedie într'un act, de Ioan Lupean.

După producțiune joc.

Mihail Sadoveanu e azi unul din cei mai de frunte între scriitorii români. Deși încă om tiner el, a scos 6 volume, 4 de schițe, nuvele, povestiri din războiu și două romane, toate de-o potrivă cu multă măestrie lucrate; foarte de laudă și ca fond, și ca formă. Își dă tipuri din viață așa de frumos prinse în citeva cuvinte, că par-că le vezi vîi mișcîndu-se naintea ochilor tăi.

În foia de azi dăm, de model, o schiță a acestui scriitor, schiță în care găsim viu zugrăvit un bătrîn cherchelaș și o femeie așezată acum, dar' mai fușturată în tinerețe, și care stînd într'o sară, singură la foc, așteptîndu-și pe moșul, — își spune povestea tinereței în frînturi de aduceri aminte din acea tinereță.

Serată de anul nou în Bistrița. Tinerețea română inteligentă din Bistrița invită la serata muzicală declamatorică ce o arangiază în seara de Sft. Vasile, preseara de Anul-Nou, sub conducerea dlui C. F. Rohrbek, măiestru de cor, în sala mare a hotelului „Regele Ungariei.“ Venitul e destinat corului inteligenței din loc.

Program bogat. — După miezul nopții, dans.

„Păstorul sufletesc“, periodic de predici a apărut (Nr. 1) la Șimlău (Szilágy-Somlyó), cu 9 cuvîntări îngrijite și alte studii bisericești. „Redacțiune“: I. Budișan, Al. Coste, A. Dragă, preoți. Apare odată pe lună, 10 cor. pe an.

Revoluția din Rusia nu s'a liniștit încă deplin, dar' s'a domolit totuși mult față de trecut.

Witte, omul de încredere a Țarului, ci-că ar' fi pe cale a cădea dela guvern, căci prea e liberal, dorînd să deie poporului multe drepturi și nu voiește a-l mai înfrîna și cu puterea.

Ci-că un nou bărbat de stat, Durnova, e pe cale a ajunge omul viitorului.

Ciocniri sîngeroase mai sunt ici-colo, destul de grele, între revoltați și armată.

O răpire de nume.

Declarație.

Onorată Redacție!

Foaia kossuthistă „Lumina“ din Budapesta în nrul dela 7 Ian. a. c., a publicat un articol de fond provăzut cu subscrierea mea („D. Lascu“). Față de banditizmul acesta am pornit pașii judecătorești cei mai aspri, iar lui Kossuth Ferencz i-am trimis (scrisă în limba română) următoarea epistolă:

Oradea-mare, la 8 Ian. 1906.

Domnule Deputat!

În foaia „Lumina“, ce apare în Budapesta sub egida Dumitale, s'a publicat un articol de fond cu datul de 7 Ian. n. a. c., și provăzut cu subscrierea mea („D. Lascu“).

Acest articol nici nu l'am scris, nici s'a publicat cu știrea, ori cu învoirea mea. Ar fi un ce absurd și imoral, ca eu, cunoscut de membrul partidului național român, să vin a-mi îndemna poporul să se înșire sub steagul unui partid, (a celui kossuthist) care până aci, nu s'a fi lucrat pentru înaintarea acestui popor, fără, cînd s'a ocupat cu dînsul, de regulă numai și numai nimicirea etnică a lui a pretins-o dela cîrma țării.

Ori-care a fost deci motivul (ori blamarea mea din punct de vedere politic și moral înaintea poporului român, ori cîștigarea acestui popor pentru partidul DVoastră, prin întrebuintarea popularității mele), e fapt, că s'a săvîrșit un atentat în contra mea pe cit de nepermis, pe atît de scandalos!

Nu pot crede, că atari lucruri să întrunească aprobarea Dumitale, care conform individualității Dtale, la tot cazul vei preferi o acțiune prin expediente corecte și oneste, iar' nu prin atari atentate, ca acesta, comis față de mine.

Și deoarece ce am să pun la cale pașii de lipsă, rog să Te îngrești, ca în decurs de trei (3) zile dela datul acestei scrisori, să mi-să spună numele făptuitorului.

Cu stimă

Dr. Demetriu Lascu.

Deoarece ce din însași scrisoarea aceasta sunteți lămuriți cu starea a acestui lucru vin On. Redacție, a Vă ruga, să vă ocupați în chestie, cu atît mai virtos, că după cum aud „foaia“ „Lumina“ să tipărește în vre-o 50.000 exemplare, prin urmare, cel puțin acum, ajunge prin toate locurile românești, iar' zbirii maghiarizmului (pretorii, notari etc.) să, vor îngrijii să se înmanueze tuturor țărănilor noștri știutori de carte, prin ce nu numai numele meu devine atacat, fără și însuși poporul să seduce în felul cel mai păcătoș.

Orade, la 8 Ian. n. 1906.

Cu stimă

Dr. D. Lascu.

Probă de putere.

— Alegerea dela Hunedoara. —

Foaia ungurească din Hațeg „Közérdek“, vorbind de alegerea dela Hunedoara, scria printre altele:

„Alegerea dela Hunedoara s'a încheiat. Cu mare interes au privit și cei din o partidă și cei din cealaltă la această alegere și noi (Ungurii) am primit cu mare mulțumire vestea, că contrar tuturor altor prorocii, totuși la urmă învingător a fost Hollaky. E drept că numai cu 90 de voturi a învins, dar' aceea în urmă e lucru de-a doua mână, destul că am reușit norocoși a împedea înmulțirea cu unu a mandatelor (deputaților) naționaliști!

„Dar' biruința nu e strălucită în nici o privință! Ceea-ce Hunedoreni au căpătat ca dar, nu e nici aceea ceva strălucit (adecă noul lor deputat!)“

Spunînd apoi că nici Românii nu prea pot fi mulțumiți de capătul ostenelei lor, că mulți au alergat prin cerc și tot n'au putut reuși, — să leagă de programul dlui Dr. Bontescu, care e credeul politic al nostru al tuturor, și zice că cu astfel de program n'a putut aștepta bunăvoința nimănu din Ungurime (deși nici lor nu le place de Hollaky).

Românii, zice, — „au ridicat pe scut, pe un bărbat tînăr, la începutul carierei, dar' inteligent și simpatic (plăcut)“, și de nu l'ar fi văzut pășînd cu un așa program, apoi n'ar fi luptat așa din greu contra lui.

Căci, zice, — „dacă voim să fim drepti, trebuie să mărturisim, că și noi bucuros i-am fi ajutat compatriotului nostru hațegan, lui Dr. Victor Bontescu cel și nouă tuturor simpatic (plăcut) ca să între în palatul strălucit al părinților patriei (dieta).“

Am reproducesc aceste cuvinte a foii din Hațeg, pentru a vedea, Românii noștri din ele mai multe lucruri:

1. Că Ungurii așa de mult și de frumos țin la olaltă, că chiar și atunci, cînd vad ei înșiși, că noi pentru un post oarecare punem în fața lor bîr-

bați mult mai luminați, mai isteți, mai buni decum ei pot să ne pună, — și atunci merg cu toții contra simțămintului celui drept, — în potrița Românului numai pentru-că acela e Român și ajută să să urce în scaun un om, despre care ei înșiși spun, că zău n'au cîștigat nimic de preț în el, — decît că au cuprins scaunul și n'au lăsat să se urce în el Românul cel de preț!

2. Ca să vadă și să creadă poporul nostru, că noi cînd îl chemăm la luptă, îl chemăm în jurul alor astfel de bărbați, deși unii din ei tineri, așa de luminați și vrednici, că înșiși Ungurii trebuie să o mărturisească asta! Deci glasul nostru, glas adevărat, glas bun e.

3. Ca să vadă mai cu seamă preoții din cercul Hunedoarei, cei cari n'au venit la alegere și cei cari n'au votat, — să vadă ce lucru de nimic au făcut, cînd au ascultat de glasul bufnițelor sfînte care au umblat pe la ei și i-a îndemnat să nu meargă să sprijinească pe Bontescu. Prin șederea lor acasă au spriginat biruința lui Hollaky, despre care singur „Közérdek“ zice, că zău Hunedoreni n'au primit în el, nimic ceva strălucit!

4. Celelalte, că dacă Bontescu nu avea un astfel de program, „naționalist“, aspru românesc, Ungurii l'ar fi ajutat și ei, — sunt povești. De s'ar fi arătat el blînd ca un miel, și în loc de „program“ să fi zis în toate adunările numai ocinașele (rugăciunile), și ei tot așa votau numai cu Ungurul lor!

Sau înțelege „Közérdek“ că Dr. Bontescu să fi pășit cu un program de-a unui partid unguresc? Noi nici atunci nu credem că-l sprigineau!

Până ce însă, candidații nostri la deputație să pășească cu programe ungurești, — să va întoarce Streiul în curgerea sa, ba nici atunci!

FEL DE FEL

Rău înțeles. Regina Margareta a Italiei a făcut odată o mică călătorie, din care prilej a fost primită cu toată cinstea ce i-să cuvenea, la stația unui oraș, de către autoritățile lui. În locul prânzului bogat, ce i-să pregătise, regina ceru numai un păhar de vin și cînd vru să bea i-să vărsa o picătură pe rochie. Ea vru să-și scoată năframa ca să șteargă peata, dar' primarul înțeleasă rău mișcarea și închinindu-să îi zise: „Vă rog Maiestate, nu osteniți, că am plătit noi tot!“

Căsătoriile prin foi. În Germania mai ales e foarte răspîndit obiceiul de a să căuta nevastă sau bărbat prin mijlocul anunțurilor de prin foi. Să fac acolo multe căsătorii în acest chip și cei mai mulți nu să căsc de mijlocul întrebuintat. Numerele următoare vor da o palidă idee de popularitatea ce să obține prin acest mijloc.

Un tinăr din Frankfurt, care nu avea obiceiul de a face cunoștințe cu domnișoare de măritat, a publicat într'o foaie foarte răspîndită, citeva șire, în care își arăta dorința de a găsi o nevastă frumoasă, bine crescută cu, ori fără avere.

El a primit 3869 de oferte; 2248 erau din Germania și din celelalte țări. 1243 de domnișoare nu spuneau că au avere ori ba, celelalte toate arătau că au zestre dela 1000 până la cite 200.000 de coroane și mai mult. 234 de scrisori au fost numai păcălituri. 3142 de oferte erau însoțite de fotografii și sărmanul tinăr a trebuit să cheltuiască 960 de coroane ca să trimită numai îndărăpt fotografiile la fetele, cari le-au trimis.

Din mulțimea asta, cel care să pusesse în foaie, a ales pe o fată din Hanovera — fără avere.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

1904		1905	
18 Dec.		10 Dec. 17 Dec.	
Situațiunea sumară.			
A C T I V			
78,199.434	{ 55,569.434 Reserva met. Aur 78,342.022 22,630.000 » trate Aur 32,360.000 }	111,251.601	110,702.022
3,164.294	Argint și diverse monete	1,413.326	1,406.006
50,630.964	Portofoliu Român și Strein	69,977.145	67,635.170
12,079.157	{ Impr. contra ef. publice 4,785.800 » » » contcurt. 19,708.711 }	24,265.466	24,494.511
11,999.630	Fonduri publice	11,999.776	11,999.776
13,641.970	Efectele fondului de rezervă	15,075.400	15,075.400
1,713.546	» » » amortisarea imob. și mat.	2,920.477	2,920.477
5,582.537	Imobili	5,763.918	5,764.581
588.765	Mobilier și Mașini de Imprimerie	599.236	599.476
801.255	Cheltuieli de Administrațiune	744.021	833.087
78,321.687	Depozite libere	81,513.765	81,516.865
8,541.617	Compturi curinți	10,032.765	11,544.266
19,086.507	Compturi de valori	27,658.521	27,194.351
284,351.363		363,215.417	361,685.948
P A S I V			
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
18,739.974	Fond de rezervă	20,110.084	20,110.084
2,855.098	Fondul amortisării imobilelor și material	3,039.628	3,039.628
169,904.490	Bilete de Bancă în circulațiune	243,721.350	242,133.160
1,461.065	Profit și Pierderi	1,560.783	1,560.783
—	Compturi curente	—	—
1,069.049	Dobânzi și beneficii diverse	1,269.807	1,325.428
78,321.687	Depozite de retras	81,513.765	81,516.865
284,351.363		363,215.417	361,685.948
	Scomptul 5% *) Dobânda 6%		

A V I Z.

Subscrisul fiind recercat din partea unor părinți din jurul Orăștiei unde este lipsă de cantori în biserică, ca să le instruez copiii în cântările bisericesti, anume: cele 8 glasuri și rînduiala sft. liturgii: dar' fiindcă pentru 1—2 nu să răsplătește osteneala fiind prețul numai 20 coroane de persoană.

Din acest motiv pășesc cu rugarea cătră onorata preoțime și intelighință din acest ținut ca să binevoiască a îndemna pe părinții copiilor cari au trecut prin școala primară și voesc a-i ținea la economia cîmpului să participe la acest curs de iarnă și să învețe cântările bisericesti sus descrisă spre lauda și mărirea lui Dzeu și chiar interesul său. — Acest curs să va începe cu 1 Ian. 1906 st. v. și va dura 3 luni până la 1 Aprilie 1906.

Orăștie, 16/29 Dec. 1905.

Cu distinsă stimă
George Forrașiu,
inv. pens.

Înștiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că stînd permanent, timp mai îndelungat aici în oraș, deschid

*** pentru dame ***
școală de desen liber
*** și de pictat în oleu ***

Dau instrucțiune în decemnul liber, creyon, pictură de pastell, — tempera, — și oleu, pe mătășă ori pânză, — la dorință și desenul email pe porcelană (și fără ardere e trainc).

Cu informații mai amănunțite servesc în atelier: *Strada apei 22.* Dau și ore acasă.

Cu stimă
Carol Vasadi Kalicza,
pictor academic.

„THE STANDARD“

FONDATA ÎN ANUL 1825.

Efectuește
asigurări pe viață pe lingă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual K. 32,000.000— Dividende solvite K. 170,000.000—
Avere proprie „ 260,000.000— Despăgubiri de viață „ 520,000.000—

Agentură generală pentru Transilvania: Cluj, Str. Ferencz-József 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Str. Kossuth-Lajos 4 în palatul Standard (Casa proprie).

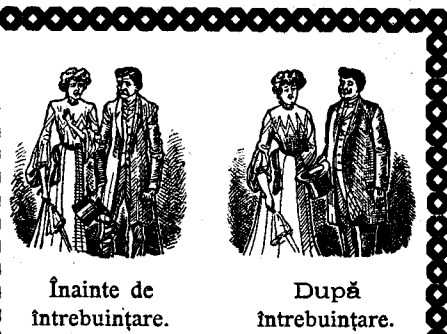
Centrala generală: **Edimburg (Anglia).**

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN:

IOAN NIGA.

Arad, József főherceg-ut 1 sz.
(lângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental, edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm îndeeși dlor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectorice cu deslușiri gratuite

Înainte de întrebuintare. După întrebuintare.

Conținutul medicamentelor de mai jos sunt folosite de cei mai renumiți profesori și medicii și sunt recunoscute de cele mai bune.

Demeter soluț. kalisulfogujacol,

contra tusei, răgușelii, durerii de piept, oficei, tusei măgărești, caiharului, astmei, greutății de respirat, lungearei și tusei săci.
Vindecă sigur și repede.
Prețul 2 cor.

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, recelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai bătrîne boale le vindecă. Prețul 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomach, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catharul, și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgîrciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea singelui. Prețul 2 cor.

Kaljodsarsapari. Mijloc excelent pentru curățirea singelui la sifilis, morburile tineretelor. 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morhuri, precum palpitatea de inimă, ameteli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului numai decît să comandeze **Laxbonbons**, zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul 80 fileri.

Cornel Demeter,
apotecar în **Orăștie,**
(Szászváros), apoteca Vlad,
(lîngă collegium).

1324—1905 szám.

Faeladási hirdetmény.

Romos község „Tomnatek“ nevű havasán levő összes bükkfa tömeg mintegy 185.000 m², 90.000 korona kikialtási ár mellett **Romosz község házánál 1906. évi január hó 29-én d. e. 9 órakor** el fog árvereztetni a nagymélt. földmivelésügyi m. kir. Minister ur 15.663/904 és 90.452/905 sz. engedélyei alapján.

Bánatpénz 10%.
Zárt írásbeli ajánlatok kellő bánatpénz csatolása mellett az árverés napján a szóbeli árverés megkezdéséig az árverést vezető elnök kezéhez adandók be.

A zárt írásbeli ajánlatba az is kiteendő, hogy az ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri és annak magát aláveti.

Utőajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési feltételek megtekinthetők Romosz község előljárásgánál, a szászvárosi m. kir. járási erdőgondnokságánál és a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál.

Romoszon, 1905 évi december hó 31-én.

A községi előljáráóság:
Gredina Aurel Vasile Căstăian
jegyző. I-ső biró

Aviz.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că făcînd o călătorie artistică dela Pesta prin țară, m'am stabilit în acest oraș și am arangiat un

șalon de piçtură

în care gătesc după natură ori după fotografie, **tablouri de mărime naturală** în oleu, pe pânză, dela mărirea bustului pân' la cea naturală. Execuție fidelă, pe lingă garanță.

Primesc ori-ce lucrări din această bransă, **icoane de altar și icoane sfinte**; repararea de icoane vechi; la comandă **peisaje și chipuri de pe natură.**

Cea mai frumoasă și mai prețioasă relicvie familiară, cea mai plăcută surprindere familiară, este: a eterniza după fotografie chipul morților, — ceea-ce promit a pregăti în modul cel mai fidel după explicarea cum îi era coloarea, părul, fața, și în cel mai scurt timp.

Atelier: Strada apei 22 (casa J. Jurcovici.)

Domni și dame ce să interesează de această artă sunt ori-cînd binevăzuți.

Cu stimă
Carol Vasadi Kalicza.
pictor academic.

1—10

A apărut:

LUCIAN BOLCAȘ

„Năvăliri barbare“
Nuvelă.

* „**Lucefărul**“
Institut tipografic și de editură — **Budapesta.**

1—2

Să poate comanda dela autor:
Budapesta VII. Izabella tér 3.
Prețul 1 Cor. + 10 bani post-porto.

Sz. 1645—1905. végrh.

Árverési hirdetmény.

közhirre teszem, hogy a szászvárosi kir. járásbírószág 1905. évi Sp. I. 55/3 számú végzése következtében Dr. Vlad Aurél ügyvéd által képviselt Kaess Rudolt javára Kappel Henrik elleni 68 kor. 70 f. s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 730 kor-ra becsült következő ingóságok, u. m. butorok nyilvános árverésen eladottnak.

Ezen árverés a szászvárosi kir. bírószág 1905. évi V. 365/4. sz. végzése folytán 68 kor. 70 fil. tökékövetés, ennek [1905. évi márc. hó 15-ik napjától járó 5% kamatai, 1/2% váltódijs eddig 10 kor. 20 fil-ben bírólag már megállapított hátralékos költségek erejéig Szászvároson alperes lakásán leendő eszközzésére **1906. évi jan. hó 22-ik napjának d. e. 9 órája** határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltaták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szászvároson, 1905. évi jan. hó 10-ik napján.

Schuster Vilmos.
kir. bir. végrehajtó.

Cumpăr

piei de vită, piei de cal și piei de vitel, — cum și scoartă de stejar și scoartă de brad, — cu preț bun!

Arthur Schmidt

pielar
în **Orăștie** (Schmiedgasse 11).

„Tipografia Nouă“, în Orăștie